

Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 24 қазандағы № 1350 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 10 тамыздағы № 628 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 10.08.2015 № 628 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі).

Р Қ А О - н ы ң е с к е р т п е с і .

ҚР мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша 2014 жылғы 29 қыркүйектегі № 239-V ҚРЗ Заңына сәйкес ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 137 бұйрығын қараңыз.

«Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі Заңының 4-бабының 36) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидалары бекітілсін.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

<i>Премьер-Министрі</i>	<i>Қазақстан Республикасының</i>
Қ а з а қ с т а н	<i>С. Ахметов</i>
Ү к і м е т і н і ң	Р е с п у б л и к а с ы
2 0 1 2	ж ы л ғ ы
№	2 4
1 3 5 0	қ а з а н д а ғ ы
бекітілген	қ а у л ы с ы м е н

Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан

Республикасының Заңына (бұдан әрі - Заң) сәйкес әзірленді және Қазақстан Республикасында электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидалардың мақсаты үшін мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысу шарты – электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісі мен электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығы операторының арасында электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысу туралы жасалатын жазбаша шарт;

2) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу кестесі – электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу күнін, басталу және аяқталу уақытын көрсете отырып жасалатын кесте;

3) сатып алудың (сатудың) бірыңғай бағасы – орталықтандырылған сауда-саттықтың бірінші сауда сессиясы барысында сұраныс пен ұсыныстың орташа мерзімді және ұзақ мерзімді кезеңдерге сараланған кестесін салыстырумен, белгіленген электр энергиясының бағасы;

4) электр энергиясының орталықтандырылған саудасына қатысуға берілетін өтінім – электр энергиясының бағасын, көлемін және жеткізу мерзімін көрсете отырып, электр энергиясын сатып алу (сату) үшін орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысуға арналған сауда-саттыққа қатысушының ресми мәлімдемесі (өтініші);

5) клирингтік баға – «бір күн бұрын» режимінде спот-сауда-саттықтың қорытындылары бойынша электр энергиясын сатып алу-сатуды есептесу үшін сұраныс пен ұсыныстың сараланған кестесін салыстырумен анықталған операциялық тәуліктің әрбір сағаты үшін электр энергиясының бағасы;

6) төлемді қамтамасыз ету – жасалған мәміленің тиісті түрде орындалуын қамтамасыз етуші болып табылатын, берілген өтінімдегі электр энергиясы көлемі құнының мөлшерінде спот-сауда-саттықтардың өтуі басталғанға дейін қызмет көрсететін банкке салатын орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушылардың ақшасы;

7) қызмет көрсететін банк – электр энергиясының орталықтандырылған саудасы нарығының операторы айқындаған және сауда-саттықта жасалған мәмілелер бойынша орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушылардың міндеттемелерін қаржылық реттеуді жүзеге асыратын банк;

8) электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығының операторы – электр энергиясының спот-сауда-саттығын қоса алғанда, электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын жүзеге асыратын ұйым (бұдан әрі – нарық операторы);

9) сауда-саттық операторы – сауда жүйесіндегі жұмыс бойынша электр

энергиясының орталықтандырылған сауда нарығы операторының оқытуынан өткен және парольдерге рұқсаты бар, сауда-саттыққа қатысуға байланысты ақпаратты енгізуге құқылы электр энергиясының көтерме нарығы субъектісінің жауапты қызметкері;

10) табиғат қорғау тұрғысындағы су жіберу кезеңі – Қазақстан Республикасының су ресурстарын пайдалану туралы заңнамасына сәйкес энергия өндіруші ұйымдар – су электр станциялары су жіберуді жүзеге асыратын уақыт кезеңі;

11) сараланған кесте – сауда-саттыққа қатысушылардың өтінімдерінің оларда көрсетілген бағалар бойынша, ал біркелкі бағалар кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу уақыты бойынша бір тәртіпке келтірілген тізімі;

12) есеп айырысу ведомосы – орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығының операторы жасайтын және қызмет көрсетуші банкке орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелер бойынша өзара есеп айырысуды жүзеге асыру үшін жіберілетін құжат;

13) сауда-саттықтарда жасалған мәмілелер тізілімі – электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттықтарда мәмілелердің жасалғанын растайтын электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығының операторы жасайтын құжат;

14) «сатып алушы-сатушы» жұбының тізімі – «сатып алушы-сатушы» жұбы тіркелетін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығының операторы жасайтын құжат;

15) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығы - электр энергиясын қысқа мерзімді (спот-сауда-саттығы), орта мерзімді (апта, бір ай) және ұзақ мерзімді (тоқсан, жыл) кезеңдерге сатып алу-сату үшін ұйымдастырылған сауда алаңы;

16) электр энергиясының спот-сауда-саттығы – «бір күн бұрын» және «операциялық тәуліктер ішінде» режимдерінің қысқа мерзімді негізінде электр энергиясы көлемдерінің сағатпен ұйымдастырылған саудасы;

17) сауда сессиясы – сауда-саттыққа қатысу үшін өтінімдер беру жүзеге асырылатын, сондай-ақ электр энергиясының сатып алынған (сатылған) бағасын, көлемін және орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша «сатушы-сатып алушы» жұптарды белгілеу жүзеге асырылатын процесс;

18) сауда жүйесі - орталықтандырылған сауда-саттық өткізуді қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық, техникалық, бағдарламалық құрамдар кешені;

19) сауда-саттық қатысушысы – электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысуға шарт жасасқан және сауда жүйесінде нарық операторы тіркеуден өткізген электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісі;

20) мәміле бағасы - орта мерзімді, ұзақ мерзімді кезеңдерге орталықтандырылған сауда-саттықтың екінші сауда сессиясы барысында және « операциялық тәулік ішінде» спот-сауда-саттығында айқындалған электр энергиясының бағасы (талап етілген ыңғайласпа өтінімде көрсетілген баға);

21) жұптың ең аз саны – жасалған мәлімдемелердің ең аз санына мәліметті қамтамасыз ететін тетік.

Осы Қағидаларда пайдаланылатын өзге түсініктер мен терминдер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қолданылады.

3. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына көтерме сауда нарығына рұқсаты бар электр энергиясының көтерме сауда нарығының барлық субъектілеріне (бұдан әрі – нарық субъектісі) рұқсат беріледі.

4. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қол жеткізу шарттары мыналар болып табылады:

1) қатысу шартын жасасу;

2) сауда жүйесінде тіркелген өтінімді және сауда-саттық қатысушысының тіркеу карточкасын нарық операторы әзірлеген нысан бойынша екі данада толтыра отырып, нарық операторының сауда жүйесіне сауда-саттық қатысушысын тіркеу;

3) осы Қағидалардың 12-тармағында көзделген талаптарды орындау.

5. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы нарығына қатысу шарты мыналарды қамтиды:

1) шарт мәні, нарық операторы көрсететін қызмет түрлері, төлеу мерзімі мен тәртібі. Нарық операторының қызметтері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес белгіленген тариф бойынша нарық субъектілері төлейді;

2) орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысу және сауда жүйесіне қол жеткізу үшін нарық субъектісіне ұсынылатын өлшемдер мен талаптар;

3) орталықтандырылған сауда-саттық өткізу әдістемесі, оның ішінде мәмілелерді тіркеу және сауда-саттық нәтижелері туралы сауда-саттық қатысушыларына хабарлау тәртібі;

4) сауда-саттық қатысушысы сатып алған электр энергиясын төлеуді қамтамасыз ету сомасын, төлеу мерзімін айқындау тәртібі;

5) шарт талаптарын бұзғаны үшін шарт қатысушыларының жауапкершілігі.

6. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы нарық операторының сауда жүйесінің веб-серверінде интернет желісін пайдалана отырып, жасырын, қашықтықтан жүргізіледі.

7. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы мыналардан тұрады:

1) «бір күн бұрын» режимінде спот-сауда-саттығы;

2) «операциялық тәулік ішінде» спот-сауда-саттығы;

3) орта мерзімді (бір апта, бір ай) және ұзақ мерзімді (тоқсан, жыл) кезеңдерге арналған сауда-саттық.

8. Сауда-саттықты жүргізу рәсімі өзіне мыналарды қамтиды:

1) сауда-саттыққа қатысушының электр энергиясының орталықтандырылған саудасына қатысуға өтінім (бұдан әрі - өтінім) беру;

2) бағаларды есептеу және нарық операторының «сатып алушы-сатушы» жұптарының тізімін құру;

3) нарық операторының сауда-саттық қорытындылары бойынша сауда-саттықта жасалған мәмілелерді тізілімде тіркеу және сауда-саттық қатысушысына болған сауда-саттықтың нәтижелері туралы хабардар ету;

4) спот-сауда-саттықты қоспағанда, сауда-саттыққа қатысушылардың арасында электр энергиясын сатып алу-сату (жеткізу) шарттарын жасау.

9. Нарық субъектісіне электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығына қатысу үшін мына талаптарды орындау қажет:

1) сауда жүйесінің деректер базасымен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін техникалық және бағдарламалық құралдармен сауда-саттық операторының жұмыс орнын жабдықтау;

2) нарық операторына сауда жүйесінде жұмыс бойынша нарық операторынан нұсқаудан өткен уәкілетті тұлғалар - сауда-саттық операторларының тізімін ұсыну.

Спот-сауда-саттығына қатысу үшін қызмет көрсетуші банкте банктік шот ашу және электр энергиясын сатып алуға төлем қамтамасыз етуді енгізу қажет.

2. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру тәртібі

10. Нарық операторы электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыруды жүзеге асыру мақсатында:

1) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру және өткізу бойынша әдістемелік нұсқауларды әзірлейді;

2) сауда жүйесін электр энергиясының көтерме сауда нарығына электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізуге тұрақты дайындықта ұстайды;

3) нарық субъектілерінің коммерциялық тәуекелдерін барынша төмендету мақсатында электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығында сатып алынған (сатылған) электр энергиясы үшін кепілдендірудің және өзара есеп айрысудың орталықтандырылған жүйесін әзірлейді және енгізеді;

4) осы Қағидалардың 4-тармағында көзделген талаптарға нарық субъектілерінің сәйкестігін айқындайды;

5) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу кестесін қалыптастырады және бекітеді;

6) сауда-саттық қатысушыларын сауда-саттық басталғанға дейін кемінде 7 күн бұрын сауда жүйесінің веб-сайтына ақпарат орналастыру жолымен алдағы сауда-саттық туралы хабарлайды;

7) сауда жүйесіндегі жұмыс бойынша сауда-саттық операторларына нұсқау жүргізеді;

8) қызмет көрсетуші банкпен және сауда-саттық қатысушыларымен орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу және өзара есеп айрысу мәселелері бойынша өзара іс-қимыл жасайды;

9) электр энергиясын сатып алу-сату шарттарын жедел жасауда барлық нарық субъектілеріне жәрдем көрсетеді;

10) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастырумен және өткізумен байланысты мәселелер бойынша жүйелік оператормен өзара іс-қимыл жасайды;

11) жасалған орталықтандырылған сауда-саттық мәмілелерінің орындалу мониторингін жүзеге асырады;

12) жүйелік оператор ұсынатын нақты теңгерім деректері бойынша сауда жүйесінің қатысушылары үшін орталықтандырылған сауда нарығында электр энергиясын өндірудің/тұтынудың нақты көлемдері туралы ақпаратты ұсынады.

11. Нарық операторы веб-сайтта электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу кестесін жариялайды.

12. Сауда-саттыққа қатысушылар электр энергиясын сатуға (сатып алуға) өтінім береді. Өтінім беру сауда сессиясы ашылған сәттен бастап және өтінімді қабылдау аяқталғанға дейін жүргізіледі.

13. Сауда-саттыққа қатысушының өтінімді беруі интернет желісін және (немесе) факсимильді байланысты пайдалана отырып жүзеге асырылады.

14. Сауда-саттыққа қатысушының өтінімді беруі үздіксіз ыңғайласпа сауда-саттық әдісін (орта мерзімді және ұзақ мерзімді кезеңдерге екінші сауда сессиясы және «операциялық тәулік ішіндегі» сауда-саттықта) пайдалану кезінде факсимильді байланысты пайдалануға жол беріледі.

15. Сауда-саттыққа қатысушының факсимильді байланыс арқылы берілетін өтінімдеріне сауда-саттыққа қатысушының уәкілетті тұлғасы қол қоюы және олар ұйымның мөрімен расталуы тиіс.

16. Интернет желісін пайдалана отырып берілетін сауда-саттыққа қатысушының өтінімдері нарық операторының сауда жүйесінде автоматты түрде қалыптасады.

17. Сауда-саттыққа қатысушы өтінімдерді қабылдау уақыты аяқталғанға дейін алдында берілген өтінімді жаңа өтінім беру жолымен өзгерте немесе оның

к ү ш і н ж о я а л а д ы .

18. Сатуға өтінім берілген электр энергиясы басқа да шарттық міндеттемелерден еркін болуы тиіс.

19. Қазақстан Республикасының аумағына әкелуге және осы аумақтан әкетуге арналған электр энергиясы Қазақстан Республикасының кедендік заңнамасына сәйкес сауда-саттыққа қатысушының кедендік ресімдеуіне жатады.

20. Өтінімде мынадай негізгі мәліметтер қамтылады:

1) сауда-саттыққа қатысушының атауы;
2) өтінімнің түрі (сатып алуға немесе сатуға);
3) сатып алынатын (сатылатын) электр энергиясының (базалық немесе ең жоғары деңгейдегі) түрі;

4) электр энергиясының бағасы Қазақстан Республикасының ұлттық валютасымен көрсетілуі;

5) жеткізуді бастау мен аяқтау мерзімін көрсете отырып, электр энергиясын жеткізу (тұтыну) кезеңі (жыл, тоқсан, ай, апта, тәулік сағаттары);

6) сатып алуға (сатуға) мәлімденген электр энергиясының сағаттық көлемі;

7) сатып алуға (сатуға) мәлімденген электр энергиясының жиынтық көлемі;

8) өтінімге қол қойған басшының немесе жауапты тұлғаның тегі мен а т ы - ж ө н і ;

9) сауда-саттыққа қатысушының деректемелері (телефон, факс, электрондық поchtаның а д р е с і) ;

10) көлемі сағатына кемінде 1 мың киловатт/сағат және 1 мың киловатт/сағат болуы тиіс сауда-саттыққа қатысушының сатып алуға немесе сатуға мәлімделген электр энергиясының көлемі.

«Бір күн бұрын» режимінде спот-сауда-саттықты ұйымдастыру

21. «Бір күн бұрын» режимінде спот-сауда-саттық аукцион нысанында жүргізіледі.

22. Электр энергиясын «бір күн бұрын» режимінде сатып алуға және сатуға арналған сауда-саттыққа қатысушылардың өтінімдерінен нарық операторы электр энергиясына сұраныс пен ұсыныстардың сараланған кестелерін жасайды:

1) сатып алуға арналған өтінімдер өтінімдерде көрсетілген бағаның азаю тәртібінде, ал бағалар тең кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу кезегі тәртібінде с а р а л а н а д ы ;

2) сатуға өтінімдер арналған өтінімдерде көрсетілген бағаның өсуі тәртібінде, ал бағалар тең кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу кезегі тәртібімен жүргізіледі.

23. Нарық операторының операциялық тәуліктің әрбір сағатына арналған

клирингтік бағаны анықтауы сұраныс пен ұсыныстың сараланған кестесін салыстырумен жүргізіледі.

24. Егер электр энергиясының сатуға немесе сатып алуға арналған түпкілікті талап етілген өтінімде электр энергиясының ең аз жол берілген сағаттық көлемі туралы шарт болса және бұл шарт қолда бар сұраныс (ұсыныс) кезінде орындалуы мүмкін болмаған жағдайда, онда мұндай сатуға (сатып алуға) өтінім келесі кезектегі сату (сатып алу) өтінімімен алмастырылады.

25. Әрбір операциялық тәулікке арналған клирингтік бағаны есептеуден кейін нарық операторы электр энергиясын сатып алудың (сатудың) көлемін және осы көлемге өтінімдері (толық немесе ішінара) енген сауда-саттыққа қатысушылардың тізімін айқындайды. Оларға клирингтік бағадан төмен немесе оған тең сатуға баға мәлімдеген сатушылар және клирингтік бағадан жоғары немесе оған тең сатып алуға бағаны мәлімдеген сатып алушылар жатады. Клирингтік бағаны есептеу, осы көлемге өтінімдері енген сатып алудың (сатудың) көлемін және сауда-саттыққа қатысушылардың тізімін айқындау негізінде нарық операторы сауда-саттыққа қатысушылардың арасында өзара есеп айырысуларды жүзеге асыру үшін «жұп сандарын неғұрлым азайту» қағидатына сүйене отырып, «сатушы-сатып алушы» жұптарының тізімдерін қалыптастырады.

26. Қазақстанның Біртұтас электр энергиясы жүйесіндегі электр энергиясын өндіру-тұтыну режимін жоспарлау кезеңінде Ұлттық электр желісінің жекелеген учаскелерінде артық жүктеме (техникалық шектеулер) анықталған жағдайда орталықтандырылған сауда-саттық нарық субъектілері резервтеген жүктелетін қиманың өткізу қабілеттігінің шегінде өткізіледі.

27. Сауда сессиясының аяқталуы бойынша нарық операторы электр энергиясының сатып алынған көлемдерін күндік кестеге енгізу үшін жүйелік операторға келісуге электр энергиясын қабылдау/босатуды есепке алу нүктелерін көрсете отырып, сауда-саттық нәтижелерін береді.

28. Нарық операторы жүйелік оператордан оған электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында сатып алынған көлемдерін енгізе отырып, бекітілген тәуліктік кестені алғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде қызмет көрсетуші банкке сауда-саттыққа қатысушылар арасында олардың сауда-саттықта жасасқан мәмілесі бойынша өзара есеп айырысуды жүргізу туралы көрсете отырып, есеп айырысу ведомосын жібереді.

29. Орталықтандырылған сауда-саттықтың қорытындылары бойынша бекітілген тәуліктік кестеге енгізілген электр энергиясын жеткізу мен тұтынудың барлық көлемдерін нарық операторы орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушыларға сатылған және сатып алынғандар ретінде белгіленеді.

1) жүйелік оператор Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сауда-саттықтың нәтижелері бойынша электр энергиясын сатып алудың (сатудың) көлемдерін келіспеген;

2) электр энергиясын сатып алуға (сатуға) өтінімдер болмаған;

3) сауда-саттыққа 3 сауда-саттық қатысушысынан кем адам қатысқан;

4) сұраныс пен ұсыныстың сараланған кестелері қиылыспаған және сұраныс кестесінің сатып алуға берілген бірде-бір өтінімі ұсыныс кестесінің сатып алуға берілген кез келген өтінімінің бағасына қарағанда, артық бағаны құрамаған жағдайда, өтпеді деп жарияланады.

31. Сауда-саттықтың нәтижелері туралы нарық операторы сауда-саттыққа қатысушыларды сағат 18-00-ге дейін (астана уақытымен) хабарлайды.

«Операциялық тәулік ішінде» спот-сауда-саттығын ұйымдастыру

32. «Операциялық тәулік ішінде» сауда-саттық үздіксіз ыңғайласпа әдісі бойынша жүргізіледі.

33. Сауда-саттыққа қатысуға өтінім беру электр энергиясын нақты жеткізу (тұтыну) басталғанға дейінгі 3 сағаттан кешіктірілмей жүзеге асырылады.

34. Барлық қабылданған өтінімдер мынадай сатып алу мен сату қанағаттандырылмаған өтінімдер кезегінде жинақталады:

1) сатып алуға берілген өтінімдер оларда көрсетілген бағаның азаю тәртібінде, баға тең кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу кезегінің тәртібінде сараланады;

2) сатуға берілген өтінімдер өтінімдерде көрсетілген бағаны көбейту тәртібінде, баға тең кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу кезегінің тәртібінде сараланады.

35. Электр энергиясын сатуға жаңадан келіп түскен өтінім сатып алуға қолда бар өтінімдер (бұдан әрі - талап етілген өтінімдер) есебінен қанағаттандырылады, оларда сатып алу бағасы ең жоғары бағаны қамтитын сатып алуға арналған өтінімнен бастап түскен өтінімнің бағасынан жоғары немесе тең. Бұл процесс не сатуға түскен осы өтінімді толық қанағаттандырғанға дейін, не болмаса баға бойынша қолдануға келетін өтінімдер таусылғанға дейін жалғасады.

36. Электр энергиясын сатып алуға жаңадан келіп түскен өтінім, ең төмен бағаны құрайтын сатуға түскен өтінімнен бастап, сату бағасы келіп түскен өтінім бағасынан төмен немесе тең сатуға арналған (бұдан әрі - талап етілген өтінімдер) қолда бар өтінім есебінен қанағаттандырылады. Бұл үдеріс не сатып алуға түскен осы өтінімді толық қанағаттандырғанға дейін, не болмаса баға бойынша қолдануға келетін өтінімдер таусылғанға дейін жалғасады.

Жаңадан келіп түскен өтінім негізінде сатып алуға (сатуға) түскен талап етілген ыңғайласпа өтінімдердің санына байланысты бір немесе одан артық

шарттар жасалуы мүмкін. Мәмілелер талап етілген қарсы өтінімде көрсетілген
б а ғ а б о й ы н ш а ж а с а л а д ы .

37. Электр энергиясын сатып алуға (сатуға) арналған толық қанағаттандырылған өтінімдер бұдан әрі сауда-саттықта қатыспайды. Ішінара қанағаттандырылған өтінімдер электр энергиясын сатып алудың (сатудың) қанағаттандырылмаған көлемі бөлігінде сауда-саттыққа қатысуын жалғастырады .

38. Толық қанағаттандырылған өтінімдер қабылдау/тұтыну нүктелерін көрсетумен электр энергиясын нақты жеткізудің операциялық сағатына дейін 2 сағаттан кешіктірілмей электр энергиясының жеткізу/тұтыну көлемін келісуге жүйелік операторға жіберіледі.

39. Нарық операторы үш банктік күн ішінде жүйелік оператордан электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында сатып алынған/сатылған электр энергиясы көлемдерінің тәуліктік кестеге енгізілгендігі туралы растау алғаннан кейін банкке сауда-саттыққа қатысушылар арасындағы олардың сауда-саттықта жасалған мәмілелері бойынша банктің сатып алушының шотынан оның орталықтандырылған сауда-саттықта сатып алған электр энергиясына арналған сомасын акцептсіз тәртіппен есептен шығару жолымен өзара есеп айырысу жүргізу үшін есеп айырысу ведомосын жібереді.

40. Сауда-саттыққа қатысушылар арасындағы мәміле жүйелік оператормен электр энергиясының жеткізу/тұтыну көлемдері келісілмеген жағдайда жасалмайды, ол туралы нарық операторы жүйелік оператордан ақпаратты алған сәттен бастап 1 сағаттың ішінде сауда-саттыққа қатысушыларды хабарландырады.

Электр энергиясының орта мерзімді (апта, ай) және ұзақ мерзімді (тоқсан, жыл) кезеңдерге арналған сауда-саттығын ұйымдастыру

41. Электр энергиясының орта және ұзақ мерзімді кезеңдерге орталықтандырылған сауда-саттығы бір-бірінен тәуелсіз екі сауда сессиясында жүргізіледі. Бірінші сауда сессиясы аукцион нысанында, екінші сауда сессиясы үздіксіз ыңғайласпа сауда-саттық әдісі арқылы жүргізіледі. Сауда-саттыққа қатысушы екі сауда сессиясына да немесе өзінің шешімі бойынша кез келген біреуіне қ а т ы с а а л а д ы .

42. Электр энергиясының орта мерзімді және ұзақ мерзімді кезеңдерге сауда-саттығының нәтижесі бойынша оны аптаның барлық күндеріне (аптаның барлық күндеріне түрі бойынша айырылатын электр энергиясын біркелкі кесте бойынша электр энергиясының базалық жүктемесін жабу үшін жеткізу (бұдан әрі – базалық электр энергиясы) және аптаның барлық күндеріне электр энергиясын

- біркелкі кесте бойынша электр энергиясының ең жоғары жүктемесін (бұдан әрі – ең жоғары жүктеме) жабу үшін жеткізудің бір жыл, бір тоқсан, бір ай, бір апта мерзімдерімен электр энергиясын жеке жеткізуге форвардты сауда-саттық) жеткізу мерзімі өтіп кеткен тауарға қатысты құқықтары мен міндеттерін өзара берумен байланысты мәмілелер жасалады.

Ең жоғары электр энергиясын жеткізу сағаттары қажет болған жағдайда жеткізу маусымына байланысты нарық операторы түзетуі мүмкін. Бұл өзгерістер туралы нарық операторы сауда-саттыққа қатысушыларды сауда саттық басталғанға дейін кемінде 7 күн бұрын хабардар етеді.

43. Сатып алу мен сатуға сауда-саттыққа қатысушының өтінімдерінен нарық операторы электр энергиясына сұраныс пен ұсыныстың мынадай сараланған кестелерін құрайды:

1) сатып алуға берілген өтінімдер өтінімдерде көрсетілген бағаның азаю тәртібінде, ал баға тең кезінде - олардың сауда жүйесіне түсу кезегінің тәртібінде сараланады;

2) сатуға берілген өтінімдер өтінімдерде көрсетілген бағаның өсу тәртібінде, ал баға тең кезінде – олардың сауда жүйесіне түсу кезегінің тәртібінде сараланады.

44. Электр энергиясының сатып алудың (сатудың) бірыңғай бағасы және сатып алынған (сатылған) көлемі сұраныс пен ұсыныстың сараланған кестесін салыстырумен айқындалады.

45. Бірінші сауда-саттық сессиясының қорытындысы бойынша:

1) мәміле жасалатын электр энергиясын сатудың (сатып алудың) бірыңғай бағасы;

2) сатып алынған (сатылған) электр энергиясының көлемі;

3) «сатушы-сатып алушы» жұбының тізімі айқындалады.

Сауда сессиясы аяқталысымен пайда болған жұптар туралы деректерді нарық операторы сауда-саттықта жасалған мәмілелер тізіліміне тіркейді.

46. Осы Қағидалардың 30-тармағының 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген жағдайлар басталған кезде «сатушы-сатып алушы» жұбын айқындау жүзеге асырылмайды және сауда-саттық өтпеді деп жарияланады.

47. Үздіксіз ыңғайласпа сауда-саттық әдісімен жүргізілетін, электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында электр энергиясына жасалған мәмілелердің бағасын және оның сатып алынған (сатылған) көлемін айқындау тәртібі осы Қағидалардың 34- 37-тармақтарында белгіленген тәртіпке ұқсас.

3. Сауда-саттыққа қатысушылардың арасында электр энергиясын сатып алу-сату (жеткізу) шарттарын жасасу

48. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығының барысында жасалған мәмілелер, сауда-саттықта жасалған мәмілелер тізілімінде нарық операторы тіркеген сәттен бастап жасалған болып есептеледі. Мәміленің жасалғандығын растау нарық операторының өткен сауданың нәтижелері туралы сатылған (сатып алынған) электр энергиясының көлемі, бағасы, жеткізу кезеңі толық емес көрсетілген хабарламасы болып табылады.

49. Спот-сауда-саттықтың қорытындылары бойынша электр энергиясын жеткізу/сату орталықтандырылған сауда-саттықта құжатсыз нысанда жасалған мәмілелердің негізінде сауда-саттыққа қатысушылар осы Қағидаларға және Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес жүзеге асырады.

50. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы барысында орта мерзімді және ұзақ мерзімді кезеңдерге жасалған мәмілелер бойынша нарық субъектілері электр энергиясын сатып алуға-сатуға (жеткізуге) екі жақты жазбаша шарттар жасасады. Сауда-саттыққа қатысушылар арасында электр энергиясын сатып алу-сатуға (жеткізуге) шарттарды жасау орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелердің нәтижесі туралы нарық операторының хабарламасының негізінде дербес жүзеге асырылады.

51. Спот сауда-саттығында жасалған мәміленің орындалуы, сатып алынған (сатылған) электр энергиясын көлемін жүйелік оператор тәуліктік кестеге енгізгеннен кейін жүзеге асырылады.

52. Электр энергиясының орта мерзімді (апта, ай) және ұзақ мерзімді (тоқсан, жыл) кезеңдерге орталықтандырылған сауда-саттығының қорытындылары бойынша жасалған мәмілелерді орындау сатып алу-сату шарты сауда-саттыққа қатысушылардың жасасқан шарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

4. Орталықтандырылған сауда-саттықтың өткізілуін тоқтата тұру

53. Орталықтандырылған сауда-саттықты жүргізу мынадай жағдайлар туындаған жағдайда тоқтатыла тұруы мүмкін:

1) серверлік жабдықтарда техникалық келеңсіздіктер немесе сауда жүйесін жұмысқа қабілетсіздікке келтірген электрондық жүйедегі істен шығулар;

2) сауда жүйесіне шығуға мүмкіндік бермеген интернет желісі жабдығының немесе байланыс арналарының техникалық жөнсіздіктері;

3) сауда жүйесінің сауда залын және (немесе) серверлік жабдықтарын электрмен жабдықтаудағы ұзақ (2 сағаттан астам) үзілісі;

4) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізуді

бастағанға дейін нарық операторына қатысушылардың банктік шоттарында кепілдікті қамтамасыз етудің болуы туралы ақпаратты банктің бермеуі.

54. Орталықтандырылған сауда-саттықты жүргізу мүмкін болмаған кезде нарық операторы сауда-саттыққа қатысушыларды байланыстың өзге де қол жетімді техникалық құралдары арқылы жедел түрде хабарландырады.

5. Қорытынды ережелер

55. Орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелерді орындау мәселелері бойынша сауда-саттыққа қатысушылардың арасындағы даулар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шешіледі.